

Doron Bauer

Reupotreba rimskih sarkofaga i pojava romaničke skulpture u sjevernoj Španjolskoj

Serafin Moralejo je već 1970-ih uočio da su likovi na kapitelu stupa u katedrali u Jaci, koji su prikazivali žrtvovanje Izaka, bili oblikovani po uzoru na prikaze na rimskom sarkofagu iz Santa Maria de Husillos, datiranom u 2. stoljeće i s prikazom mita o Orestu. Nakon Moraleja brojni su drugi istraživači upućivali na ključni ujecaj Husillos sarkofaga te drugih rimskih skulptura na romaničku skulpturu na hodočasničkom putu prema Santiagu. Za povjesničare umjetnosti izbor klasičnih modela bio je razumljiv i očit. U vrijeme ponovnog rađanja skulpture na Zapadu, „nesigurni“ i nevješti majstori te neprekinuta tradicija antike, logičan je razlog posezanja za rimskom tradicijom. Paradigma Giorgia Vasaria o nadmoći estetike klasične skulpture bila je prenesena anakronično u razvijeni srednji vijek Iberskoga poluotoka. U ovome radu propitujem utjecaj rimske skulpture na skulpturalni jezik ali i druge umjetničke medije u regiji. Ovim člankom želim pokazati da radionički izbor u adaptaciji klasičnog prikaza nije bio ukorijenjen u estetskoj vrijednosti *per se*, već u načinu na koji je rimska skulptura bila reupotrebljena u srednjem vijeku na sjeveru Pirenejskog poluotoka, ponajprije u kontekstu srednjovjekovnih društvenih običaja pokapanja. Još od 10. stoljeća, članovi kraljevske obitelji željeli su biti pokopani u rimskim sarkofazima. Specifične simboličke vrijednosti koje su proizašle iz ovakve prakse potaknule se romaničke kipare Jace, Frómiste i Leona da prihvate rimsku tradiciju kao model, a da nisu nužno razumjeli njezin povijesni značaj.